

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ
ІМЕНІ ГЕРОЇВ ЧОРНОБИЛЯ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ**

Факультет цивільного захисту
Кафедра управління у сфері цивільного захисту

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ
КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ ВЧЕНЬ ПРО ДЕРЖАВУ І ПРАВО»**

підготовка здобувачів за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
галузь знань 08 «Право»
спеціальність 081 «Право»
(семестр № 6 (другий семестр третього курсу))

м. Черкаси

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧАМИ

Розбудова правової, демократичної, соціальної держави, становлення інституцій громадського суспільства, формування національної правової системи, зорієнтованої на всебічне забезпечення та захист прав особистості, потребує осягнення і використання духовних надбань людства, невід'ємною складовою яких є багатовіковий досвід осмислення сутності права та держави, політики та законності.

У концентрованому вигляді основні державно-правові ідеї відображає всесвітня (і вітчизняна) історія політико-правової думки, вчень про право і державу. Адже найкращі політико-правові доктрини усіх часів і народів спираються на загальнолюдські гуманістичні цінності — справедливість і рівність, демократію і свободу, істотно поглиблюють наші уявлення про природу права і держави, принципи взаємин особистості, суспільства і влади, актуалізовані нинішнім етапом розвитку незалежної української держави, пошуком оптимальних політико-правових форм суспільної життєдіяльності.

Теоретична спадщина багатьох поколінь дослідників державно-правових проблем є надійним фундаментом сучасної науки про право і державу. Теорія держави і права базується на результатах наукових пошуків визначних мислителів минулого — узагальнених знаннях про політико-правові явища, понятійному апараті, відповідних категоріях і принципах. Історія вчень про право і державу є важливою її складовою, без засвоєння якої неможливе й опанування системою обґрунтованих наукових знань про сучасні право і державу. Виходячи з потреб вітчизняного правознавства, навчальний курс «Історія вчень про державу і право» включає передусім матеріали з історії європейської (і вітчизняної) політико-правової думки.

Історія вчень про державу і право як юридична наука — це система знань про державно-правові ідеї та цілісні вчення (доктрини, теорії), їх виникнення, історичний розвиток, зв'язки із сучасністю та суспільною практикою. Вона є теоретико-історичною юридичною наукою, оскільки через дослідження й систематизацію вчень про право та державу відкриває, з'ясовує й пояснює загальні закономірності виникнення, розвитку й функціонування права та держави.

Метою історії вчень про державу і право є досягнення об'єктивного, достовірного й вичерпного знання про державно-правові вчення, їх виникнення, історичний розвиток, зв'язки із сучасністю та суспільною практикою, надання цього знання як іншим юридичним наукам, так і безпосередньо суб'єктам державо- та нормотворення.

Відповідно до навчального плану здобувачі повинні виконати письмово контрольну роботу.

Терміни виконання контрольної роботи визначені графіком виконання контрольних робіт.

Перед виконанням контрольної роботи необхідно ознайомитись з методичними вказівками, питаннями контрольної роботи, рекомендованою літературою, вивчити їх згідно рекомендацій, які були отримані під час настановних зборів.

У контрольній роботі здобувач повинен продемонструвати знання вивчених питань, уміння виділяти головне, робити висновки. Відповіді на питання мають бути обґрунтованими та містити посилання на використані джерела.

Обсяг роботи – 10-15 сторінок друкованого тексту (розмір шрифту 14, формат А 4).

Контрольна робота має бути виконана за своїм варіантом, який визначається за останньою цифрою залікової книжки.

Викладач має право видати здобувачеві індивідуальний варіант завдання для виконання контрольної роботи.

На титульній сторінці необхідно вказати прізвище, ім'я та ім'я по батькові здобувача, курс, групу, номер залікової книжки (шифр) (зразок оформлення титульної сторінки контрольної роботи наведено у ДОДАТКУ А).

Контрольна робота, виконана не за своїм варіантом, якщо виконання контрольної роботи за індивідуальним завданням не було погоджено з викладачем, а також не повною мірою розкриває питання чи є результатом механічного переписування тексту підручника або нормативно-правового акту, не зараховується і з рецензією повертається здобувачу для повторного виконання.

На титульному листі нової контрольної роботи слід зробити помітку «Повторно» і направити в разі з першою роботою і рецензією на перевірку.

Виконана і зарахована контрольна робота є умовою допуску до складання іспиту.

ВАРІАНТ 1

Тема: Політико-правові вчення Стародавнього Сходу

План:

Вступ

1. Виникнення та загальна характеристика політико-правової думки Стародавнього Сходу.
2. Політико-правова ідеологія Стародавньої Індії. Брахманізм. Закони Ману. Буддизм.
3. Політико-правова думка Стародавнього Китаю. Даосизм. Конфуціанство. Легізм. Моцзи про договірне походження держави.
4. Політико-правова думка Ближнього та Середнього Сходу. Давній Єгипет.

Висновки

Список рекомендованих джерел

1. Андрусяк Т. Г. Історія політичних та правових вчень: Навч. посібник. – Л: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2001. – С. 11–14.
2. Безгородний Є. Ф., Ковальчук Г. К., Масний О. С. Світова класична думка про державу і право: Навч. посібник. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – С. 5–34.
3. История политических и правовых учений: Хрестоматия / Под ред. О. Э. Лейста. – М.: Городец, 2000. – С. 5–57.
4. История политических и правовых учений: Хрестоматия / Под ред. В. П. Малахова. – М.: Академический проект, 2000. – С. 5–50.
5. История политических и правовых учений: Хрестоматия для юридических вузов и факультетов / Сост. и общ. ред. Г. Г. Демиденко. – Харьков: Факт, 1999. – С. 9–20.
6. История политических и правовых учений: Учебник для вузов / Под общ. ред. В. С. Нерсесянца. – М.: ИНФРА, 1996. – С. 14–34.
7. История политических и правовых учений: Учебник / Под ред. О. Э. Лейста. – М.: Юрид. лит., 1997. – С. 18–39.
8. Мухаев Р. Т. Хрестоматия по теории государства и права, политологии, истории политических и правовых учений: Пособие для вузов, юридических и гуманитарных факультетов. – М.: ПРИОР, 2000. – С. 4–33.
9. Шульженко Ф. П., Наум М. Ю. Історія вчень про державу і право: Курс лекцій / За заг. ред. В. В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 1997. – С. 8–15.

ВАРІАНТ 2

Тема: Політико-правові концепції античного світу

План:

Вступ

1. Основні етапи становлення та розвитку політико-правової думки Стародавньої Греції.
2. Міфологічне праворозуміння раннього періоду (IX–VI ст. до н. е.) в теоріях Гомера, Гесіода, “Семи мудреців”, Піфагора, Геракліта.
3. Правові вчення другого періоду (V – перша половина IV ст. до н. е.) Демокріта, софістів, Сократа, Платона, Арістотеля.
4. Третій період та його політико-правові теорії Епікура, Стоїків, Полібія (друга половина IV–II ст. до н. е.).
5. Політико-правові вчення Стародавнього Риму. Цицерон.

Висновки

Список рекомендованих джерел

1. Безгородний Є. Ф., Ковальчук Г. К., Масний О. С. Світова класична думка про державу і право: Навч. посібник. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – С. 5–34.
2. История политических и правовых учений: Хрестоматия / Под ред. О. Э. Лейста. – М.: Городец, 2000. – С. 5–57.
3. История политических и правовых учений: Хрестоматия / Под ред. В. П. Малахова. – М.: Академический проект, 2000. – С. 32–61.
4. История политических и правовых учений: Хрестоматия для юридических вузов и факультетов / Сост. и общ. ред. Г. Г. Демиденко. – Харьков: Факт, 1999. – С. 23–51.
5. История политических и правовых учений: Учебник для вузов / Под общ. ред. В. С. Нерсесянца. – М.: ИНФРА-М., 1996. – С. 34–109.
6. История политических и правовых учений: Учебник / Под ред. О. Э. Лейста. – М.: Юрид. лит., 1997. – С. 39–79.
7. Тарас Андрусак. Історія політичних та правових вчень: Навч. посібник. – Л.: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. – С. 17–47.
8. Шульженко Ф. П., Наум М. Ю. Історія вчень про державу і право: Курс лекцій / За заг. ред. В. В. Колейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 1997. – С. 13–24.

ВАРІАНТ 3

Тема: Політико-правова думка західноєвропейського середньовіччя

План:

Вступ

1. Політико-правові вчення раннього християнства.
2. Зародження політико-правових вчень Августина Блаженного: концепція Іоанна Солсберійського.
3. Вчення Августина Аврелія та тираноборці.
4. Класифікація та ієрархія законів. Теорія Хоми Аквінського.
5. Політико-правові вчення Марсилія Падуанського.

Висновки

Список рекомендованих джерел

1. Безгородний Є. Ф., Ковальчук Г. К., Масний О. С. Світова класична думка про державу і право: Навч. посібник. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – С. 41–74, 155–159.
2. История политических и правовых учений: Хрестоматия / Под ред. О. Э. Лейста. – М.: Городец, 2000. – С. 58–94.
3. История политических и правовых учений: Хрестоматия / Под ред. В. П. Малахова. – М.: Академический проект, 2000. – С. 66–76.
4. История политических и правовых учений: Хрестоматия для юридических вузов и факультетов / Сост. и общ. ред. Г. Г. Демиденко. – Харьков: Факт, 1999. – С. 97–130.
5. История политических и правовых учений: Учебник / Под ред. О. Э. Лейста. – М.: Юрид. лит., 1997. – С. 80–96, 127–161.
6. История политических и правовых учений: Учебник для вузов / Под общ. ред. В. С. Нерсесянца. – М.: ИНФРА – М, 1996. – С. 110–125, 161–188.
7. История политико-правовых учений: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. А. Н. Хорошилова. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – С. 62–86.
8. Тарас Андрусак. Історія політичних та правових вчень: Навч. посібник. – Л.: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. – С. 51–71.

ВАРІАНТ 4

Тема: Погляди на державу і право в епоху Відродження, Реформації в Західній Європі XVI ст.

План:

Вступ

1. Нікколо Макіавеллі про державу і право.
2. Теорія державного суверенітету. Жан Боден.
3. Політико-правові ідеї Реформації.
4. Політико-правові ідеї раннього утопічного соціалізму. Томас Мор, Томазо Кампанелла.
5. Етьєн де Ла Боссе та ідеї тираноборців.

Висновки

Список рекомендованих джерел

1. Андрусак Т. Г. Історія політичних та правових вчень: Навч. посібник. – Л.: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. – С. 61–75.
2. Безгородний Є. Ф., Ковальчук Г. К., Масний О. С. Світова класична думка про державу і право: Навч. посібник. – К.: Юрінком Інтер, 1999.
3. История политических и правовых учений: Хрестоматия / Под ред. О. Э. Лейста. – М.: Городец, 2000.
4. История политических и правовых учений: Хрестоматия / Под ред. В. П. Малахова. – М.: Академический проект, 2000.
5. История политических и правовых учений: Хрестоматия для юридических вузов / Сост. и общ. ред. Г. Г. Демиденко. – Харьков: Факт, 1999.
6. История политических и правовых учений: Учебник / Под ред. доктора юрид. наук, проф. О. Э. Лейста. – М.: Зерцало, 2001. – С. 205–236.
7. История политических и правовых учений: Учебник для вузов / Под общ. ред. акад. РАН, доктора юрид. наук проф. В. С. Нерсесянца. 3-е изд., стереотип. – М.: НОРМА-ИНФРА-М, 2001. – С. 161–188.
8. История политико-правовых учений: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. А. Н. Хорошилова. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – С. 74–90.
9. Мухаев Р. Т. Хрестоматия по теории государства и права, политологии, истории политических и правовых учений: Пособие для вузов, юридических и гуманитарных факультетов. – М.: ПРИОР, 2000.
10. Шульженко Ф. П., Наум М. Ю. Історія вчень про державу і право: Курс лекцій / За заг. ред. В. В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 1997.

ВАРІАНТ 5

Тема: Політико-правова думка ранніх антифеодальних революцій в Голландії та Англії

План:

Вступ

1. Право і держава в політико-правових вченнях Гуго Гроція.
2. Вчення Томаса Гоббса про державу і право.
3. Правова ідеологія під час Англійської революції 1640–1649 рр.
4. Теорія природного права Бенедикта Спінози.
5. Вчення Джона Локка про право і державу та обґрунтування “Славної революції” 1688 р.

Висновки

Список рекомендованих джерел

1. Безгородний Є. Ф., Ковальчук Г. К., Масний О. С. Світова класична думка про державу і право: Навч. посібник. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – С. 75–98.
2. История политических и правовых учений: Хрестоматия / Под ред. О. Э. Лейста. – М.: Городец, 2000. – С. 117–178.
3. История политических и правовых учений: Хрестоматия / Под ред. В. П. Малахова. – М.: Академический проект, 2000. – С. 78–100.
4. История политических и правовых учений: Хрестоматия для юридических вузов и факультетов / Сост. и общ. ред. Г. Г. Демиденко. – Харьков: Факт, 1999. – С. 131–205.
5. История политических и правовых учений: Учебник для вузов / Под общ. ред. В. С. Нерсисянца. – М.: ИНФРА-М, 1996. – С. 234–276.
6. История политических и правовых учений: Учебник / Под ред. О. Э. Лейста. – М.: Юрид. лит., 1997. – С. 162–193.
7. История политико-правовых учений: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. А. Н. Хорошилова. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – С. 110–125.
8. Мухаев Р. Т. Хрестоматия по теории государства и права, политологии, истории политических и правовых учений: Пособие для вузов, юридических и гуманитарных факультетов. – М.: ПРИОР, 2000. – С. 102–121.
9. Тарас Андрусак. Історія політичних та правових вчень: Навч. посібник. – Л.: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. – С. 76–88.
10. Шульженко Ф. П., Наум М. Ю. Історія вчень про державу і право: Курс лекцій / За заг. ред. В. В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 1997. – С. 25–42.

ВАРІАНТ 6

Тема: Розвиток політичної і правової дум Просвітництва XVII–XVIII століть.

План:

Вступ

1. Самуїл Пуфендорф про договірне походження держави та абсолютну монархію.

2. Християн Томазій про розмежування релігії і права, договірне походження держави та право народу на пасивний опір монарху, який порушує громадську угоду.

3. Християн Вольф. Поліцейська держава “просвіченого правління” та зв’язок моралі і права.

4. Джамбаттіста Віко про виникнення держави та цикли її розвитку.

5. Чезаре Беккарія та його правова теорія.

Висновки

Список рекомендованих джерел

1. Андрусак Т. Г. Історія політичних та правових вчень: Навч. посібник. – Л: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. – С. 108–128.

2. Безгородний Є. Ф., Ковальчук Г. К., Масний О. С. Світова класична думка про державу і право: Навч. посібник. – К.: Юрінком Інтер, 1999.

3. История политических и правовых учений: Хрестоматия / Под ред. О. Э. Лейста. – М.: Городец, 2000.

4. История политических и правовых учений: Хрестоматия / Под ред. В. П. Малахова. – М.: Академический проект, 2000.

5. История политических и правовых учений: Хрестоматия для юридических вузов и факультетов / Сост. и общ. ред. Г. Г. Демиденко. – Харьков: Факт, 1999.

6. История политических и правовых учений: Учебник для вузов / Под общ. ред. акад. РАН, доктора юрид. наук проф. В. С. Нерсесянца. 3-е изд., стереотип. – М.: НОРМА-ИНФРА-М, 2001. – С. 316–324.

7. История политических и правовых учений: Учебник / Под ред. докт. юр. наук, проф. О. Э. Лейста. – М.: Зерцало-М, 2001. – С. 291–300.

8. История политико-правовых учений: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. А. Н. Хорошилова. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – С. 125–141.

9. Мухаев Р. Т. Хрестоматия по теории государства и права, политологии, истории политических и правовых учений: Пособие для вузов, юридических и гуманитарных факультетов. – М.: ПРИОР, 2000.

10. Шульженко Ф. П., Наум М. Ю. Історія вчень про державу і право: Курс лекцій / За заг. ред. В. В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 1997.

ВАРІАНТ 7

Тема: Концепції держави і права Французького Просвітництва у XVIII ст.

План:

Вступ

1. Концепція “просвіченого правління” Франсуа Марі Аруе (Вольтера) про реформу судової системи та кримінального законодавства.

2. Класифікація та характеристика форм держави, розподіл влади, природні закони в політико-правових поглядах Шарля Луї де Монтеск’є.

3. Причини появи нерівності в суспільстві, народний суверенітет та правове вчення Жан-Жака Руссо про суспільний договір.

4. Політико-правові вчення французького соціалізму та комунізму. Мореллі, Габріель Бонно де Маблі, Жан Мельє, Леже-Марі Деман, Гракх Бабеф.

Висновки

Список рекомендованих джерел

1. Андрусяк Т. Г. Історія політичних та правових вчень: Навч. посібник. – Л: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. – С. 91–96.

2. Безгородний Є. Ф., Ковальчук Г. К., Масний О. С. Світова класична думка про державу і право: Навч. посібник. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – С. 99–106, 177–193.

3. История политических и правовых учений: Хрестоматия / Под ред. О. Э. Лейста. – М.: Городец, 2000. – С. 179–217.

4. История политических и правовых учений: Хрестоматия / Под ред. В. П. Малахова. – М.: Академический проект, 2000. – С. 101–130.

5. История политических и правовых учений: Хрестоматия для юридических вузов и факультетов / Сост. и общ. ред. Г. Г. Демиденко. – Харьков: Факт, 1999. – С. 205–269.

6. История политических и правовых учений: Учебник для вузов / Под общ. ред. В. С. Нерсисянца. – М.: ИНФРА-М, 1996. – С. 277–315.

7. История политических и правовых учений: Учебник / Под ред. О. Э. Лейста. – М.: Юрид. лит., 1997. – С. 225–262.

8. История политико-правовых учений: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. А. Н. Хорошилова. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – С. 125–137.

9. Шульженко Ф. П., Наум М. Ю. Історія вчень про державу і право: Курс лекцій / За заг. ред. В. В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 1997. – С. 54–61.

10. Мухаев Р. Т. Хрестоматия по теории государства и права, политологии, истории политических и правовых учений: Пособие для вузов, юридических и гуманитарных факультетов. – М.: ПРИОР, 2000. – С. 123–152.

ВАРІАНТ 8.

Тема: Політичні і правові теорії США періоду боротьби за незалежність у XVIII–XIX століттях

План:

Вступ

1. Політико-правові погляди Бенджаміна Франкліна.
2. Томас Пейн про державу та право.
3. Політико-правові погляди Томаса Джефферсона.
4. Олександр Гамільтон про державу та право.
5. Політико-правові вчення Джеймса Медісона.
6. Політико-правові ідеї Джона Адамса.
7. Правові погляди Джона Маршала.

Висновки

Список рекомендованих джерел

1. Андрусяк Т. Г. Історія політичних та правових вчень: Навч. посібник. – Л.: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. – С. 100–108.
2. История политических и правовых учений: Хрестоматия / Под ред. О. Э. Лейста. – М.: Городец, 2000.
3. История политических и правовых учений: Хрестоматия / Под ред. В. П. Малахова. – М.: Академический проект, 2000.
4. История политических и правовых учений: Хрестоматия для юридических вузов и факультетов / Сост. и общ. ред. Г. Г. Демиденко. – Харьков: Факт, 1999.
5. История политических и правовых учений: Учебник для вузов / Под общ. ред. акад. РАН, доктор юрид. наук проф. В. С. Нерсесянца. 3-е изд., стереотип. – М.: НОРМА-ИНФРА-М, 2001. – С. 369–399.
6. История политических и правовых учений: Учебник / Под ред. док. юрид. наук, проф. О. Э. Лейста. – М.: Зерцало-М, 2001. – С. 354–364.
7. История политико-правовых учений: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. А. Н. Хорошилова. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – С. 155–182.
8. Мухаев Р. Т. Хрестоматия по теории государства и права, политологии, истории политических и правовых учений: Пособие для вузов, юридических и гуманитарных факультетов. – М.: ПРИОР, 2000.
9. Шульженко Ф. П., Наум М. Ю. Історія вчень про державу і право: Курс лекцій / За заг. ред. В. В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 1997.

ВАРІАНТ 9.

**Тема: Політико-правові вчення в Німеччині.
Кінець XVIII – початок XIX ст.**

План:

Вступ

1. Іммануїл Кант про право і державу.
2. Політико-правова теорія Йоганна Готліба Фіхте.
3. Георг Вільгельм Фрідріх Гегель про державу і право.
4. Історична школа права. Густав Гуго, Фрідріх-Карл фон Савіньї, Георг Фрідріх Пухта.

Висновки

Список рекомендованих джерел

1. Андрусак Т. Г. Історія політичних та правових вчень: Навч. посіб. – Л: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. – С. 108–128.
2. Безгородний Є. Ф., Ковальчук Г. К., Масний О. С. Світова класична думка про державу і право: Навч. посібник. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – С. 194–199.
3. История политических и правовых учений: Хрестоматия / Под ред. В. П. Малахова. – М.: Академический проект, 2000. – С. 131–140, 147–155.
4. История политических и правовых учений: Хрестоматия для юридических вузов и факультетов / Сост. и общ. ред. Г. Г. Демиденко. – Харьков: Факт, 1999. – С. 410–468.
5. История политических и правовых учений: Учебник для вузов / Под общ. ред. В. С. Нерсесянца. – М.: ИНФРА-М, 1996. – С. 399–430.
6. История политических и правовых учений: Учебник / Под ред. О. Э. Лейста. – М.: Юрид. лит., 1997. – С. 301–321, 332–335.
7. История политико-правовых учений: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. А. Н. Хорошилова. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – С. 170–182.
8. Мухаев Р. Т. Хрестоматия по теории государства и права, политологии, истории политических и правовых учений: Пособие для вузов, юридических и гуманитарных факультетов. – М.: ПРИОР, 2000. – С. 153–160, 184–207.
9. Шульженко Ф. П., Наум М. Ю. Історія вчень про державу і право: Курс лекцій / За заг. ред. В. В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 1997. – С. 70–78.

ВАРІАНТ 10

Тема: Правові теорії Англії та Франції першої половини ХІХ ст.

План:

Вступ

1. Правова теорія Ієремія Бентама стосовно права і держави.
2. Концепція конституційної держави Бенжамена Констана.
3. Правові вчення Джона Остіна позитивістського напрямку.
4. Політико-правова доктрина Огюста Конта, як засновника французького позитивізму.
5. Теорія реформи держави і права Лоренца Штейна.

Висновки

Список рекомендованих джерел

1. Андрусак Т. Г. Історія політичних та правових вчень: Навч. посібник. – Л.: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2001. – С. 159–169.
2. Безгородний Є. Ф., Ковальчук Г. К., Масний О. С. Світова класична думка про державу і право: Навч. посібник. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – С. 273–295.
3. История политических и правовых учений: Хрестоматия / Под ред. О. Э. Лейста. – М.: Городец, 2000. – С. 280–296, 400–433.
4. История политических и правовых учений: Хрестоматия / Под ред. В. П. Малахова. – М.: Академический проект, 2000. – С. 158–164, 344–359.
5. История политических и правовых учений: Хрестоматия для юридических вузов и факультетов / Сост. и общ. ред. Г. Г. Демиденко. – Харьков: Факт, 1999. – С. 469–557, 563–626.
6. История политических и правовых учений: Учебник для вузов / Под общ. ред. В. С. Нерсесянца. – М.: ИНФРА-М, 1996. – С. 464–503, 522–553.
7. История политических и правовых учений: Учебник / Под ред. О. Э. Лейста. – М.: Юрид. лит., 1997. – С. 338–356, 402–437.
8. История политико-правовых учений: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. А. Н. Хорошилова. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – С. 182–208.
9. Мухаев Р. Т. Хрестоматия по теории государства и права, политологии, истории политических и правовых учений: Пособие для вузов, юридических и гуманитарных факультетов. – М.: ПРИОР, 2000. – С. 161–183, 215–233, 487–492, 545–557.
10. Шульженко Ф. П., Наум М. Ю. Історія вчень про державу і право: Курс лекцій / За заг. ред. В. В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 1997. – С. 79–82, 164–178.

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Предмет історії політичних і правових вчень.
2. Політичні і правові вчення давнього Сходу.
3. Політичні і правові вчення давнього Єгипту.
4. Політичні і правові вчення давнього Шумеру та Вавилону.
5. Політичні та правові вчення Заратустри.
6. Політико-правові вчення давньої Індії.
7. Політико-правова теорія брахманізму. Закон Ману.
8. Основні політико-правові ідеї буддизму.
9. Політико-правові вчення давнього Китаю.
10. Лао-цзи і його політико-правове вчення даосизм.
11. Мо-цзи і його школа моїстів.
12. Шан Ян (Гунсунь Ян). Теорія легізму.
13. Політико-правова теорія Конфуція.
14. Політико-правові вчення Античного світу.
15. Політико-правові вчення давньої Греції.
16. Правові вчення раннього періоду (IX–VI ст. ст. до н. е.). Загальна характеристика.
17. Правові вчення другого періоду (V – перша половина IV ст. до н. е.). Основні ідеї про державу і право.
18. Правові вчення третього періоду (друга половина IV–II ст. ст. до н. е.). Нові тенденції у поглядах на державу і право.
19. Політико-правові вчення Гомера та Гесіода.
20. Політико-правові вчення Піфагора.
21. Політико-правові вчення Геракліта.
22. Політико-правові вчення Демокріта та софістів.
23. Політико-правові вчення Сократа.
24. Політико-правові вчення Платона.
25. Політико-правові вчення Арістотеля.
26. Політико-правові вчення Епікура, Полібія.
27. Політико-правові вчення стоїків.
28. Політичні та правові вчення давнього Риму.
29. Політико-правові реформи Сервія Туллія та братів Тиберія і Гая Гракхів.
30. Марк Туллій Ціцерон про державу і закони.
31. Право давнього Риму.
32. Політичні та правові ідеї раннього християнства.
33. Римські стоїки. Сенека, Епиктет, Марк Аврелій.
34. Римські юристи. Засновник світської юриспруденції Гней Флавій (300 р. до н. е.).
35. Теократичні теорії Іоанна Златоуста.
36. Політичні та правові вчення в Західній Європі періоду середньовіччя.

37. Англійський богослов, історик, юрист Іоанн Солсберійський та його теократична теорія.
38. Правові ідеї ересей у середні віки. Болгарські богоміли, Джон Уікліф, Ян Гус.
39. Політико-правова теорія схоластики у середні віки. Вічний закон, природний закон, людський закон. (XI–XIII ст. ст.).
40. Хома Аквінський про елементи державної влади і право народу на захист від влади тирана.
41. Хома Аквінський та його класифікація законів: 1) вічний; 2) природний; 3) людський; 4) божественний.
42. Фома Аквінський як засновник неотомізму та неосхоластики. Верховенство божественних законів.
43. Марсилій Падуанський. Вчення про закони і державу (XIII–XIV ст. ст.).
44. Правова думка середньовіччя. Правознавці Ірнерієм, Генрі Бректон, Філіп де Бомануар, Граціан (XII–XIII ст.).
45. Юристи середньовіччя. Школа глоссаторів. Школа постглоссаторів Бартола де Саксоферрато. Знаток права Ейнке фон Репков.
46. Політико-правова теорія Нікколо Макіавеллі про державу.
47. Політико-правові ідеї Відродження та Реформації.
48. Теорія державного суверенітету Жана Бодена.
49. Політико-правові вчення Томаса Мора, Томазо Кампанелли.
50. Політико-правові ідеї Європейського соціалізму XVI–XVII ст.
51. Політико-правові вчення Сен Сімона, Шарля Фур'є, Роберта Оуена.
52. Етьєн де Ла Босі. Політико-правові теорії тираноборців.
53. Вчення Гуго Гроція про договірне походження держави.
54. Вчення Томаса Гоббса про державу і право.
55. Правова ідеологія періоду Англійської революції 1640–1649 рр.
56. Теорія природного права Бенедикта Спінози.
57. Вчення Джона Локка про право і державу.
58. Обґрунтування “Славної революції” 1688 р. в Англії.
59. Проект конституційної монархії у вченнях Джона Локка.
60. Теорія природного права Гуго Гроція.
61. Обґрунтування демократії у вченнях Бенедикта Спінози.
62. Природно-правові теорії в Німеччині XVII–XVIII ст.
63. Самуїл Пуфендорф та його наука про право.
64. Христіан Томазій про державу, владу, мораль та право.
65. Христіан Вольф. Закони держави та право.
66. Природно-правові теорії в Італії XVII–XVIII ст. ст.
67. Правова теорія Чезаре Беккарія.
68. Політико-правові вчення Французького Просвітництва XVIII ст.
69. Політико-правові погляди Вольтера.

70. Концепція “свіченого правління”. Вольтер про реформу судової системи та кримінального законодавства.
71. Форми держави, політична свобода, розподіл влади в політико-правовій доктрині Шарля Луї Монтеск’є.
72. Теорія державного суверенітету Жан-Жака Руссо.
73. Комуністичні утопічні теорії Мельє, Маблі, Мореллі, Бабефа у Франції XVIII ст.
74. Французька революція 1789–1794 рр. та основні напрями розвитку політико-правової думки.
75. Проблеми держави і права в документах “Змова в ім’я рівності”. Змова Бабефа 1828 р.
76. Політико-правові вчення США періоду боротьби за незалежність у XVIII– XIX ст.
77. Політико-правові погляди Бенджаміна Франкліна.
78. Томас Пейн про державу і право.
79. Політико-правові погляди Томаса Джефферсона.
80. Олександр Гамільтон про державу і право.
81. Джеймс Медісон та його політико-правові погляди.
82. Політико-правові ідеї Джона Адамса.
83. Політико-правові ідеї Джона Маршалла.
84. Вчення Олівера Холмса про право.
85. Політичні погляди Вудро Вільсона.
86. Іммануїл Кант про державу і право.
87. Політико-правова теорія Іоагана Фіхте.
88. Георг Гегель про державу і право.
89. Історична школа права (Гуго, Пухта, Савіньї).
90. Політико-правові вчення в Німеччині кінця XVIII – початку XIX ст.
91. Правові вчення Англії першої половини XIX ст.
92. Правові вчення Франції першої половини XIX ст.
93. Правова теорія Ієремія Бентама. Народний суверенітет, демократія, розподіл влади, держава.
94. Концепція конституційної держави Бенжамена Констана.
95. Виникнення юридичного позитивізму. Джон Остін.
96. Політико-правова доктрина Огюста Конта.
97. Теорія реформування та права Лоренца Штейна.
98. Правові вчення в Західній Європі у другій половині XIX ст.
99. Юридичний позитивізм Карла Бергбома.
100. Позитивістський підхід до права у теорії Рудольфа Ієрінга.
101. Дуалістична теорія держави і права Георга Єллінека.
102. Органічна теорія держави та її типи. Вчення Герберта Спенсера.
103. Про роль насильства у виникненні держави і права. Людвіг Гумплович.
104. Неокантіанське вчення Рудольфа Штаммлера.

105. Вчення Джона Остіна про право.
106. Політико-правові вчення Фрідріха Ніцше.
107. Правові вчення в Європі на початку ХХ ст.
108. Соціалістичні політико-правові вчення. Е. Бернштейн, К. Каутський, А. Бебель, Г. Плеханов, Л. Троцький, В. Ленін та ін.
109. Нормативізм та право Ганса Кельзена.
110. Політико-правова доктрина солідарізму Леона Дюгі.
111. Психологічна теорія права Лева Йосиповича Петражицького.
112. Школа “вільного права”. Євген Ерліх.
113. Політико-правові погляди Володимира Соловйова.
114. Політико-правові погляди Сергія Булгакова, Миколи Бердяєва.
115. Політичні ідеї Феофана Прокоповича.
116. Політико-правові вчення в Україні від Київської Русі до ХХ ст.
117. Державність Київської Русі. Княгиня Ольга, Володимир Великий, Ярослав Мудрий, Володимир Мономах.
118. Політико-правова діяльність за часів Польсько-Литовської держави в Україні. Дмитро Вишневецький, Петро Сагайдачний, Богдан Хмельницький та ін.
119. Політико-правова теорія в Україні XVI–XVIII ст. С. Оріховський-Роксолан, В. К. Острозький, Петро Могила, Іван Мазепа, Пилип Орлик та ін.
120. Політико-правові вчення XIX–XX ст. ст. в Україні. Михайло Костомаров, Михайло Драгоманов, Сергій Подолинський, Тарас Шевченко, Іван Франко.
121. Політико-правові вчення ХХ ст. ст. Михайло Грушевський, Володимир Винниченко, Кость Левицький, Микола Міхновський, Станіслав Дністрянський, Володимир Старосольський, Дмитро Донцов.
122. Правові вчення Європи і Росії ХХ ст.
123. Типологія влади Макса Вебера та теорія еліт Вільфредо Парето і Гаetano Моска.
124. В. І. Ленін, І. В. Сталін та їхні політико-правові погляди.
125. Політико-правові вчення націонал-соціалізму.
126. Правові вчення радянського часу.
127. Сучасні політико-правові доктрини в Україні.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Азаркин Н. М. Всеобщая история юриспруденции. Курс лекций. – М.: Юридическая литература, 2003. – 608 с.
2. Азаркин Н. М. и др. История политических учений. Вып. 1. – М.: Юрист, 1994. – 132 с.
3. Азаркин Н. М. Монтескье. – М.: Юрид. лит., 1988. – 126 с.
4. Алексеев С. С. Право: азбука – теория – философия: Опыт комплексного исследования. – М.: Статут, 1999. – 712 с.
5. Андрусяк Т. Г. Історія політичних правових вчень. – Львів: ЛНУ, 2001. – 220 с.
6. Андрусяк Т. Шлях до свободи (Михайло Драгоманов про права людини). – Львів: Світ, 1998. – 192 с.
7. Античная демократия в свидетельствах современников / Сост. Л. П. Маринович, Г. А. Кошеленко. – М.: Ладомир, 1996. – 382 с.
8. Аристотель. Политика: Соч. в 4 т. – М., 1983. – Т. 1–4.
9. Арон Р. Эссе о свободах: “Универсальной и единственной формулы свободы не существует” // Полис. – 1996. – № 1. – С. 128–137.
10. Баскин Ю. Я. Кант. – М.: Юрид. лит., 1984. – 88 с.
11. Барг М. А. Великая Английская революция в портретах ее деятелей. – М.: Мысль, 1991. – 398 с.
12. Барнашов А. М. Теория разделения властей: становление, развитие, применение. – Томск, 1988.
13. Беккариа Ч. О преступлениях и наказаниях. – М.: Фирма “Стелс” БИМПА, 1995. – 304 с.
14. Боргош Ю. Фома Аквинский. – М.: Мысль, 1975. – 126 с.
15. Вебер М. Избранные произведения. – М.: Прогресс, 1990. – 804 с.
16. Гегель Г. В. Ф. Политические произведения. – М.: Наука, 1978. – 438 с.
17. Гегель Г. В. Ф. Философия права. – М.: Мысль, 1990. – 524 с.
18. Горфункель А. Х. Томмазо Кампанелла. – М.: Мысль, 1969. – 247 с.
19. Грушевський М. С. Хто такі українці і чого вони хочуть. – К.: Т-во “Знання” України, 1991. – 240 с.
20. Гумплович Л. Основания социологии // Западно-европейская социология XIX – начала XX веков / Под ред. В. И. Добренькова. – М.: Издание Межд. ун-та бизнеса и управления, 1996. – С. 33–94.
21. Дворцов А. Т. Жан Жак Руссо. – М.: Наука, 1980. – 109 с.
22. Донцов Д. Дух нашої давнини. – Дрогобич: Відродження, 1994. – 122 с.
23. Драгоманівський збірник “Вільна спілка” та сучасний конституціоналізм / За ред. Т. Андрусяка. – Львів: Світ, 1996. – 254 с.
24. Драгоманов М. П. Вибране. – К.: Либідь, 1991. – 682 с.
25. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда: Метод социологии.

– М.: Наука, 1991. – 572 с.

26. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда // Западно-европейская социология XIX – начала XX века / Под ред. В. И. Добренькова. – М.: Издание Межд. Ун-та Бизнеса и Управления, 1996. – С. 256–308.

27. Исаев И. А., Золотухина Н. М. История политических и правовых учений России XI–XX вв. – М.: Юристъ, 1995. – 378 с.

28. История политических и правовых учений: Учебник для вузов / Под общей ред. В. С. Нерсисянца. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 728 с.

29. История политических и правовых учений: Учебник / Под ред. О. Э. Лейста. – М.: Юрид. лит., 1997. – 575 с.

30. История политических и правовых учений: Домарксистский период: Учебник / Под ред. О. Э. Лейста. – М.: Юрид. лит., 1991. – 528 с.

31. История политико-правовых учений: Учебник / Под ред. А. Н. Хорошилова. – М., 2002. – 344 с.

32. Казарин А. И. Учение Дидро о государстве и праве. – М., 1960.

33. Каленский В. Г. Мэдисон. – М.: Юрид. лит. 1981. – 128 с.

34. Кант И. Идея всеобщей истории во всемирно гражданском плане // Соч. В 6 т. – М.: Мысль, 1965. – Т. 6.

35. Кант И. К вечному миру // Соч. в 6 т. – М.: Мысль, 1966. – С. 257–310.

36. Кант И. Метафизика нравов. Часть 1. Метафизические начала учения о праве // Соч. в 6 т. Ч. 2. – М.: Мысль, 1965. – Т. 4. – С. 109–304.

37. Козлихин И. Ю. Идея правового государства: История и современность. – СПб.: 1993. – 152 с.

38. Козлихин И. Ю. Право и политика. – СПб.: Изд-во СПб. ун-та, 1996. – 192 с.

39. Констан Б. О свободе древних в ее сравнении со свободой у современных людей // Полис. – 1993. – № 2.

40. Конт О. Система позитивной политики // Западно-европейская социология XIX века: Тексты / Под ред. В. И. Добренькова. – М.: Издание Межд. Ун-та Бизнеса и Управления, 1996. – С. 180–242.

41. Конфуций. Уроки мудрости: Сочинения. – М. – Харьков: ЭКСМО-Пресс, Фолио, 1998. – 958 с.

42. Копиленко О. Л. “Українська ідея” М. Грушевського: історія і сучасність. – К.: Либідь, 1991. – 182 с.

43. Кормич А. І. Історія вчень про державу і право: Навч. посібник. – Одеса: Юридична література, 2003. – 336 с.

44. Крестовская Н. Н., Цвиркук А.Ф. История учений о государстве и праве: Курс лекций – Харьков: Одиссей, 2007. – 376 с.

45. Кузнецов Э. В. Философия права в России. – М.: Юрид. лит., 1989. – 205 с.

46. Липинський В. Листи до братів-хліборобів про ідею і організацію українського монархізму. – Нью-Йорк: Булава, 1954. – 470 с.

47. Локк Дж. Опыты о законе природы; Предсмертная речь цензора; Опыт о веротерпимости; Послание о веротерпимости; Два трактата о правлении // Соч. В 3 т.: Пер. с англ. и лат. / Ред. и сост. А. Л. Субботин. – М.: Мысль, 1988. – Т. 3. – С. 3–406.
48. Луковская Д. И. Социологическое направление во французской теории права. – Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1972. – 128 с.
49. Лютер М. Свобода христианина; О светской власти // Избранные произведения. – СПб.: Андреев и согласие, 1994. – С. 16–54, 131–163.
50. Маграт А. Богословская мысль реформации. – Одесса: Богомыслие, 1994. – С. 246–265, 277–280.
51. Макиавелли Н. Государь. Рассуждения о первой декаде Тита Ливия. О военном искусстве / Предисловие, комментарий Е. И. Темнова. – М.: Мысль, 1996. – 639 с.
52. Маньковский Б. С. Учение Гегеля о государстве и современность. – М.: Наука, 1970. – 120 с.
53. Местр Ж. Петербургские письма. 1803–1817. – СПб.: Ина-пресс, 1995. – 334 с.
54. Милль Дж. Размышления о представительном правлении: Репринтное издание. – СПб., 1863. – 263 с.
55. Мирзаев С. Б. Полибий. – М.: Юрид. лит., 1986. – 108 с.
56. Монтескье Ш. О духе законов. – М.: Мысль, 1999. – 672 с.
57. Мухаев Р. Т. Хрестоматия по теории государства и права, политологии, истории политических и правовых учений: Пособие для вузов, юридических и гуманитарных факультетов. – М.: ПРИОР, 2000. – 1104 с.
58. Назарова Н. С. История политической мысли: Учеб. пособие. – Одесса: Кобзарь, 1991. – 172 с.
59. Нерсесянц В. С. Гегелевская философия права: история и современность. – М.: Наука, 1974. – 287 с.
60. Нерсесянц В. С. Сократ. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 305 с.
61. Новгородцев П. И. Сочинения. – М.: Раритет, 1995. – 447 с.
62. Осинковский И. Н. Томас Мор. – М.: Мысль, 1985. – 174 с.
63. Оборотов Ю. Н. Современное государство: основы теории. – Одесса: Астропринт, 1998. – 132 с.
64. Пам'ятки суспільної думки України (XVIII – першої половини XIX ст.): Хрестоматія / За ред. А. Г. Болебруха. – Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетр. ун-та, 1995. – 488 с.
65. Потульницький В. А. Нариси з української політології (1819–1991). – К.: Либідь, 1994. – 320 с.
66. Правовая мысль: Антология / Автор-составитель В. П. Малахов – М.: Академический проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2003. – 1016 с.
67. Рабинович П. М. Основы общей теории права и государства. – Х.: Консум, 2005. – 318 с.
68. Разумович Н. Н. Политическая и правовая культура. Идеи и

институты Древней Греции. – М.: Наука, 1989,– 237 с.

69. Решетников Ф. М. Беккариа. – М.: Юрид. лит., 1987. – 125 с.

70. Ролз Дж. Теория справедливости. – Новосибирск: Изд-во Новосибирск. ун-та, 1995. – 531 с.

71. Руссо Ж. -Ж. Об общественном договоре: Трактаты. – М.: Канон-Пресс-Ц, Кучково поле, 1998. – 416 с.

72. Рутенбург В. И. Титаны Возрождения. – М.: Наука, 1991. – 151 с.

73. Сапрыкин Ю. М. Политическое учение Гаррингтона: Из истории идейнополитической борьбы в годы Английской буржуазной революции XVII века. – М.: Изд-во Московск. ун-та, 1975. – 204 с.

74. Сейбан Д. Г., Торсон Т. Л. Історія політичної думки: Пер. з англ. – К.: Основи, 1997. – 838 с.

75. Сингха Сурия Пракаш. Юриспруденция. Философия права. Краткий курс: Пер. с англ. – М.: Академия, 1996. – 304 с.

76. Скаун О. Ф. Политическая и правовая мысль на Украине (1861–1917). – Харьков, 1987. – 167 с.

77. Скрипнюк О. Соціальна, правова держава в Україні: проблеми теорії і практики. – К., 2002. – 399 с.

78. Согрин В. В. Джефферсон: Человек, мыслитель, политик. – М.: Наука, 1989. – 280 с.

79. Согрин В. В. Идеология в американской истории: от отцов-основателей до конца XX в. – М.: Наука, 1995. – 238 с.

80. Соколов В. В. Спиноза. 2-е изд., испр. и доп. – М.: Мысль, 1977. – 223 с.

81. Соловьев Э. Ю. Непобежденный еретик: Мартин Лютер и его время. – М.: Молодая гвардия, 1984. – 288 с.

82. Соловьев Э. Ю. И. Кант: взаимодополнительность морали и права. – М.: Наука, 1992. – 210 с.

83. Спенсер Г. Основания социологии // Западно-европейская социология XIX века: Тексты / Под. ред. В. И. Добренькова. – М.: Издание Межд. ун-та бизнеса и управления, 1996. – С. 279–321.

84. Спиноза Б. Богословско-политический трактат; Политический трактат // Спиноза Б. Об усовершенствовании разума. – М. – Харьков: Эксмо-пресс, Фолио, 1998. – С. 209–586.

85. Токвиль А. Демократия в Америке: Пер. с фр. – М.: Прогресс, 1992. – 544 с.

86. Хайек Ф. Дорога к рабству // Вопр. философии. – 1990. – № 11.

87. Хайек Ф. А. Пагубная самонадеянность: Ошибки социализма. – М.: Новости, 1992. – 302 с.

88. Философия Канта и современность. – М.: Мысль, 1974. – 469 с.

89. Франклин В. Избранные произведения. – М.: Госполитиздат, 1956. – 631 с.

90. Французское Просвещение и революция. – М.: Наука, 1989. – 271 с.

91. Фридман М., Хайек Ф. О свободе. – Минск: Б. и., 1990. – 126 с.
92. Цицерон М. Т. Диалоги. О государстве. О законах. – М.: Наука, 1966. – 224 с.
93. Чанышев А. Н. Аристотель. – М.: Мысль, 1987. – 220 с.

ДОДАТОК А

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ІМЕНІ ГЕРОЇВ
ЧОРНОБИЛЯ
ВІДДІЛЕННЯ ЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ

КОНТРОЛЬНА РОБОТА
з Історії вчень про державу і право
(назва дисципліни)

Здобувача (ки) 3-го курсу (т. н. 4 р. 9 м.)
1 групи ОР «бакалавр»
спеціальності 081 «Право»
Шевченка С. Д.
Шифр 931

м. Черкаси – 2020 рік